

Toma Roman Jr.

MĂRTURII DE LA VERDE LA ROȘU

editura

Miidecărți

Bragadiru - 2021

Cuprins

1. Senzaționala poveste a familiei Birkle.
Cum a dus-o masacrul de la Katyn
pe Rodica Marta în pușcărie..... 7
2. Cum s-a lecut domnul Gall de comunism:
„Am stat o noapte sub cadavre” 29
3. O farsă macabră a NKVD
I-au măcelărit pe români, pe 1 aprilie 1941.. 49
4. Simina Mezincescu - supraviețuitoare a
ultimului mare proces comunist, Noica-Pillat.
Fosta purtătoare de cuvânt a Casei Regale
despre Noica, Păstorel și Henri Coandă..... 59
5. De vorbă cu comandorul Anton Bejan
Românul care a dat mâna cu Stalin! 71
6. Radu Mija –
„Nicolae Iorga mi-a dat bilă albă” 83
7. Povestea inginerului Dumitrescu.
„În tot ghinionul m-a ajutat Dumnezeu” 93

Senzaționala poveste a familiei Birkle. Cum a dus-o masacrul de la Katyn pe Rodica Marta în pușcărie.

Doctorul Alexandru Birkle era un medic legist care își vedea de treabă în București. A fost trimis de autoritățile lui Antonescu să studieze crimele făcute de sovietici la Katyn, unde au fost uciși 15000 de prizonieri de război polonezi. Doctorul Birkle a mai cercetat gropi comune din Basarabia unde a găsit similarități cu execuția în masă a polonezilor. Asta a schimbat atât destinul său cât și pe cel al familiei sale. Doctorul a devenit

un fugar trăind în semi-clandestinitate de teama brațului lung al KGB iar soția, Olimpia și fiica, Rodica, au ajuns „criminale de război” în pușcăriile românești. Am stat de vorbă cu doamna Rodica Marta, fata doctorului Birkle și soțul ei domnul Liviu Marta. Nu am crezut că o să aflu atâtea informații de senzație despre crimele sovietice, vestita explozie a comandamentului român de la Odessa sau caracterul nevestelor de demnitari interbelici. Doamna Marta a fost un interlocutor de excepție, vorbind fără patimă, cu umor chiar despre întâmplările prin care a trecut.

Toma Roman jr

Rep: *O iau cu originile familiei...Ce fel de nume e Birkle?*

Rodica Marta: Tata era pe jumătate polonez, jumătate rus. Numele e polonez. Cât timp o parte din Polonia era ocupată de țari, rudele bunicului meu patern se amestecaseră cu revoluționarii, voiau o Polonie independentă. De asta au fost deportați în Siberia. Tata știa din familie poloneză și rusă, învățase și nemțește cred că asta a contat în desemnarea lui în comisia internațională

care a studiat masacrul de la Katyn. Putea să se înțeleagă cu localnicii și cu ofițerii germani. Bunicul meu s-a refugiat în România din Imperiul Țarist când avea 15 ani, fiindcă fratele mai mare, care era student la Sankt-Petersburg în matematici, era căutat de poliție pentru „organizație subversivă poloneză”. Au venit amândoi aici, iar bunicul meu a fost trimis la Viena la o școală de arte și meserii, să învețe să facă mobilă de lux. La București a avut mare succes cu meseria asta, câștiga foarte bine. Țin minte, de când eram copil, că aduna la el o grămadă de polonezi, să le dea de băit și de mâncat. La început erau politicoși, aveau un aer aristocratic, după ceva băutură, șampanie amestecată cu vodcă făcută în casă (apă fiartă cu alcool dublu rafinat și arome) se declanșau. Cântau de se zguduia casa, dansau. Era unul cu o voce de tenor extraordinară vibrau geamurile. Tata se depărtase de polonezi, avea mai mult prieteni români.

Rep: *Cum de s-a făcut Alexandru Birkle tocmai legist?*

R.M.: În facultate îl avusese profesor pe Mina Minovici. Fusese inițial repartizat medic la țară, unde nu i-a plăcut. S-au scos la concurs două posturi de legist în București, au fost angajați el și Nicu Minovici, nepotul profesorului. Îi plăcea meseria, era foarte riguros și din

cauza asta a avut multe necazuri. Primele au fost cu legionarii, fiindcă a expertizat cadavrele demnitarilor, magistraților și polițiștilor uciși de aceștia la Jilava, în 1940. Era necăjit fiindcă acolo îi omorâseră și un prieten, primul procuror al Curții de Casație, Radu Pascu. Ăsta era un bărbat foarte frumos, cu o nevastă urâtă foc, cu monoclu, dar foarte deșteaptă. Cred că fusese implicat în condamnarea unor legionari. După rebeliune au fost folosite expertizele lui în condamnarea ucigașilor. Legionarii ne trimiteau acasă bilețele de amenințare, scrise cu cerneală verde, de genul „mâine nu o să mai exiști”.

Rep: *Cum l-au selectat în comisia internațională care a mers la Katyn?*

R.M.: Era foarte apreciat profesional, făcea contra-expertize pentru tribunal, practic avea ultimul cuvânt în ceea ce privea datele medico-legale. Era corect și știa multe limbi. Mi-a povestit că a văzut acolo că morții erau îngropați ca sardelele, în zece straturi. Era un tip de sol nisipos care conservase bine cadavrele. Tata mi-a spus că îi împușcaseră în ceafă, după ce i-au pus în genunchi. Cei tineri erau legați cu mâinile la spate, cei bătrâni nu. Deasupra cadavrelor puseseră pini și după vârsta pomilor s-a stabilit exact când au fost plantați. Pe tata îl

impresionase zgomotul pe care îl făcea un cadavru când era dezlipit de cel de sub el. Erau saponificați, îi despărteau cu toporișca. În același an a fost să expertizeze alte gropi comune la Tătarca în Basarabia și la Vinița, în Ucraina, unde sovieticii omorâseră civili necorepunzători politic. La Tătarca erau vreo 500 de basarabeni, civili, uciși între 1940 și 1941. Familiile știau că i-au deportat în Siberia. Și la Katyn și la Tătarca rușii lucraseră neglijent, uitaseră în buzunarele oamenilor acte și scrisori. Era același tip de glonte, același tip de împunsătură de baionetă ca la Katyn. Liviu, cred că și tatăl tău a fost la Vinița...

Liviu Marta: Da, tatăl meu, Constantin Marta, era medic militar șef la Odessa ocupată de români, avea grad de colonel. A fost și el cu doctorul Birkle la groapa de la Vinița...

Rep: *Scuze că trec de la una la alta! A fost acolo și când a sărit în aer comandamentul român, în 1941?*

L.M.: A fost unul dintre cei 6 supraviețuitori din clădire. Era medicul șef al comandamentului generalului Glogojanu, care a murit în explozie. Au scăpat el, doi farmaciști, secretarul lui tata, un aghiotant al generalului și un furier. A avut zile. În armată, serviciul sanitar era un fel de cenușăreasă. Lui, farmaciștilor și secretarului lui li

s-a repartizat un birou amărât la etajul patru al clădirii care fusese sediul NKVD din Odessa. El a vrut să nu fie cu vedere la parcul Sevcenco, de unde venea zgomot, să aibă geamurile spre curtea interioară. Asta i-a salvat. Clădirea era intactă, cu mobiler și chiar cu dosarele securiștilor sovietici. A venit o rusoaică, săraca, să le spună că imobilul a fost minat în retragere. Geniștii români și nemți au controlat și nu au găsit nimic. Pe rusoaică au închis-o la subsol ca provocatoare și ea striga într-una că o să sară în aer clădirea. A murit și ea în explozie. Tata și cei din biroul lui au scăpat ca prin minune, rămânând suspendați. Se pare că explozia îi era destinată chiar lui Antonescu, care voia să facă o vizită pe front, dar se răzgândise în ultimul moment. Tata a căzut, s-a ales cu nouă fracturi. Chiar și așa, a cerut să fie evacuat întâi aghiotantul lui Glogojanu, un învățător din Ghimbav, care avea fractură de coloană. Abia după ceva timp a fost dus la Iași la spital. La Odessa el fusese încartiruit la profesorul dermatolog Groski, un medic de acolo. Se împriteniseră, iar până la evacuarea la Iași a avut grijă de tata, îi aducea compot la spital. L-am cunoscut și eu în 1943, când tata revenise la Odessa și eu m-am dus să-l vizitez. Groski păstrase cartea de vizită a tatei pe ușă vreme de doi ani, după explozie, ca să nu îi rechiziționeze camera pentru cine știe ce ofițeri nemți

sau români. Era îngrijorat că se întorc rușii și că o să fie deportat sau împușcat. Tata era foarte mândru că e medic, provenea dintr-o familie moldovenească săracă, cu 17 copii, a făcut studiile cu bursă și muncind te miri ce ca să poată supraviețui. Se făcuse medic militar fiindcă era un venit sigur.

Rep: *Când a început prigoana declanșată de comuniști împotriva familiei Birkle?*

R.M.: L-au căutat pe tata în noiembrie 1944 rușii. El citea mult presa internațională, văzuse că pe doctorul bulgar de la Katyn, Markov, îl arestaseră, că rușii neagă vehement că au avut o implicare în masacru. Se aștepta să vină NKVD-ul să-l ia. Stăteam pe strada Căderea Bastiliei, într-o casă cu porți mari, grele. Într-o noapte, au oprit niște mașini militare și au coborât soldați ruși însoțiți de niște tâlmaci români. Au bătut, au sunat. Pretextau că sunt de la aeroportul Băneasa, că a avut loc un accident de avion și au nevoie de un medic. Noi aveam o bucătăreasă rusoaică îngrozitor de bețivă dar foarte simpatică și asta le-a spus pe limba lor că Birkle e „doctor de morți”, să-l lase în pace. I-a ținut de vorbă, timp în care tata s-a îmbrăcat și a sărit gardul prin spate înspre niște ruine de la bombardamentele din aprilie 1944, apoi a luat-o pe strada Grigore Alexandrescu.

Poarta era rezistentă, până au apucat rușii să o spargă, el era departe. Culmea, fiind noaptea s-a dus la o secție de poliție din apropiere, de unde l-a sunat pe unul din șefii jandarmilor, un prieten, colonelul Miulescu. Pe atunci comuniștii încă nu puseseră mâna pe poliție și jandarmerie, iar tata, ca medic legist al capitalei îi cunoștea pe șefii de acolo. Cât timp era în secția de poliție ăia tocmai primiseră un telefon cum că doctorul Birkle e dat în urmărire. A stat ascuns la Miulescu o vreme, apoi a tot schimbat gazdele, vreme de doi ani. Erau riscuri, am dat bani grei celor care-l țineau. Țin minte că era la un moment dat la un plutonier acasă, care făcea instrucție cu el. Erau înțeleși ca tata să se bage într-un dulap dacă apar străini. Plutonierul îi dădea alarme false și săracul tata tot intra-ieșea din dulap. Cât timp s-a ascuns era foarte stressat ajunsese la 40 de kilograme. După ce a scăpat de ruși în 1944, pe mine și pe mama ne-au arestat, ne-au ținut o săptămână la poliția din cartier, unde toți erau drăguți, chiar solidari cu noi. Ca să nu se sperie tata, personalul din casă fusese instruit de mama să spună la telefon că suntem în vacanță la Brașov, dacă suna el. După o săptămână au schimbat tactica, ne-au dat drumul ba chiar au dat o ordonanță de neurmărire a doctorului Birkle sperând că o să iasă la suprafață și îl vor prinde. A rămas ascuns vreme de doi ani. Țineam legătura cu el prin